

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Analysis Methodica Ivris Pontificii

Venator, Daniel

[S.l.], 1579

VD16 V 541

De Decimis, Primitis & Oblationibus. Titulus XXX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63204](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63204)

degit, vtriusq; ecclesiæ parochianus intelligitur,
l. assumptio, ff. ad municipal. Quæ situm est de
scholaribus: & iure Canonico, si de licentia Pre-
latorum causa studiorum aliò proficiantur,
parochiani fiunt Episcopi, ad cuius ecclesiã se-
ferunt, c. relatũ, extr. de cler. residen. iure autem
ciuili de eius foro non videntur, nisi per decem
annos ibi commorati fuerint, l. 2. C. de incol.

DE DECIMIS, PRIMITIIS & Oblationibus.

Titulus XXX.

Continuatio.

Ius percipiendi decimas, primitias, vel ob-
lationes, ad ius parochiale spectat, Rectoribus
quæ parochiarum ecclesiarũ, pro habitantibus
animarum, quandoq; debetur.

Quid est Decima?

Decima est, quota bonorum mobilium
quæ sitorum portio, Deo, tam diuina, quam
mana constitutione debita, &c. Et dico. Quia
portio, quia ipsa non ubiq; decima portio
sed pro consuetudine locorum incerta & vari-
Consuetudo igitur attenditur in cognoscenda
quotam istam, c. ad Apostolicã, &c. in alio
bus, extr. eod. Nec potest huius portio
tudo exprimi, cum consuetudo sit, quid sit
factum autem variũ & incertum, Dd. in l. 1.
ti condictio, ff. si cert. petat.

Quot sunt Decimarum species?

Duæ: personales & prædiales. Personales sunt, quæ ex proventibus propria cuiusq; solertia & industria quæsitis deducuntur: scilicet, de negotiatione, artificio, militia. Prædiales sunt, quæ proveniunt ex ipsis prædijs, vel quæ de fructibus prædiorum penduntur: vt de fœno, lana, de proventibus molendinorum, etiam eorum, quæ vento impellente agitantur, & de fructibus alijs, c. ex multiplici, c. 4. & c. seq. 16. quæst. 1. Sunt tamé, qui tertiam speciem, mixtam constituunt: sed ea sub alterutra, cuius naturam magis sequitur, continetur.

Quæ causa Efficiens?

Est lex diuina, quæ ita se habet: Decimas & primitias non tardabis offerre, & quicquid decimum fuerit, sanctificabitur Domino, Exod. 22. & Leuit. vlt. cap. & c. reuertimini, 16. quæst. 1. Debebantur enim ex veteri lege quatuor genera decimarum: 1. Decimam partem omnium frugum Leuiticæ tribui populus ex lege debebat. 2. Rursus ex ipsis decimis Leuitæ, hoc est, inferiorum ministrorû gradus decimas dabant sacerdotibus. 3. Erant aliæ decimæ, quas vnusquisq; de populo Israël in suis horreis separabat, vt cõederet eas, cum iret in templum, in vrbe Hierusalem, & in vestibulo templi Sacerdotes & Leuitas inuitaret. 4. Erant illæ decimæ, quas pauperibus recondebant. Vnde istud: Qui bonis parentum & opibus sustentari possunt, si, quod pauperum est, accipiunt, proculdubiò sacrilegium

694 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
committunt, & per abusionem talium, iudicium
sibi manducant, & bibunt, c. 1. extr. eod. c. quoniam
am, 16. q. 1. & c. parochianos, extr. eod.

Quæ Materia?

Fructus rerum mobilium, & immobilium, &
se mouentium, & lucra hominum ex negocia-
tione, artificio, vel militia, quæ sita. Non ipsæ
mobiles, immobiles, se mouentes, vel personæ,
quæ ex aliqua negotiatione lucrū faciunt. Unde
de agro iuri decimandi obnoxio decima pro
ipsius agri non præstatur, sed fructuū ipsius a-
gri, & sic de alijs rebus, &c. De piscuis igitur, pa-
sionibus domorū, prouentibus molendinorū,
tam quæ fluuio, quàm quæ vento impelluntur,
piscinis, furnis, balneis, argentifodinis, lapideis,
metallinis, fructibus omniū prædiorū, &
borū, vt pomis, piris, oleo, hordeo, tritico, &
quolibet genere frugum, & fructibus pecorū,
lana, &c. & quauis negotiatione, artificio, &
litia hominum decimæ exoluuntur, c. quæ
fima, distin. 5. c. decimæ, c. reuertimini, &
mas, 16. q. 1. Res se mouentes dicuntur, quæ
ma vel intellectiua vel sensitua viuunt: vt
nia mancipia: putà, homines seruilis condi-
nis, & bruta animantia cuiuslibet speciei. Vnde
corpora omnis sensus expertia, quæ nuda aut
vegetante mouentur: vt arbores, & alia, quæ
materia subiecta indies incrementum sumunt.
Hæc enim rectiùs sub rebus immobilibus con-
tinentur. Sunt autem res immobiles, prædiorū
urbana quàm rustica, & quæ his, tanquam
corpore, continentur: vt arbores aliæ in fructibus
sonit

confita; quatenus enim illi coherent, pars eius, & eiusdem conditionis censentur, l. que de tota, ff. de rei vind. Mobiles denique res dicuntur, quibus motio detrimentum magnum, vel interitum non affert, sed ex sui natura & conditione, ijs permanentibus saluis, de loco in locum transferri possunt: ut vestimenta, omnis generis suppellectilia, pecunia. An autem pensio rebus mobilibus, vel immobilibus annumeretur? Vide Dd. in l. filius familias, §. diui, ff. de leg. 1. & l. à diuo, ff. de re iud.

Quod Obiectum?

Est officium Ecclesiasticum. Dominus enim, teste Apostolo, epist. 1. cap. 9. ordinavit, ut illi, qui Euangelium annuntiant, de Euangelio uiuant, c. cum secundum Apostolum, extr. de præben. & econuersò: qui uiuunt de altari, officium debitum præstent. Unde dicitur in c. ipsi sacerdotes, 1. q. 1. cum sacerdotes percipiant oblationes & decimas, preces absque intermissione ad Deum, pro populo, fundere debent, qui quò digniores, eò facilius in necessitatibus exaudiuntur. Ex his patet, impios, imò sceleratos iudicandos esse, qui patrimonium Christi, scilicet, decimas, oblationes, & pauperum contributiones, prædicandi Euangelij alteriusque ecclesiastici officij præstadi causa perceptas, fœdis libidinibus, voluptatibusque omnis generis exercendis, turpiter insumunt.

Quæ Forma præstandæ Decimæ?

Vt persona non priuilegiata, de omnibus fructibus & lucris solertia & artificio quodam cõquisitis,

decimam portionem, vel quæ aliàs, ex cōsuetudine loci, dari cōsuevit, (vnde dicitur quora portio omnium mobiliū ex consuetudine loci constituenta) statim, & absq; diminutione, præstet ei, qui ius decimandi habet.

Requiritur enim primò, ad præstatione decimarū, vt persona talis sit, q̄ priuilegio aliquo sit munita: Vt sunt, Cistercienses, Templarij, & Hospitalarij, qui decimarū prædiorum suorum, quæ proprijs manibus, aut sumptibus excultis, soluere non tenentur, c. ex parte, extr. eo. Alij aut Monachi regulares & Clerici, sicuti in Concilio Moguntinensi statutū inuenitur, prædiales decimas soluunt, etiā de noualibus, de quibus antea decimæ soluebantur, c. cunctis, & c. de decimis, 16. q. 1. Et est ratio: vt in d. c. cunctis. Quia quocumque modo, prædia ad illos peruenerint, non tamen debet Ecclesia suo iure priuari. Est aut nouale, ager nunc primū ad culturā redactus de quo quòd aliquando cultus fuerit, meminerit non extat, c. 1. extr. de verb. signifi. nisi ipsi priuilegium de decimis non soluendis sit concessum: talè enim priuilegium Ecclesiasticæ personæ indultum, noualia & non noualia comprehendit, c. ex parte, extr. eod. & c. ad auertendam, extr. eod. Non conducta prædia, vt tractatur in c. dilecti, extr. eod. Et proficit ipsi priuilegiato ad liberationem, si à Summo Pontifice habuerit: non autem, si ab Imperatore, vel laico aliquo Principe, c. tua, extr. eod. Quia sicuti laicus Princeps, etiamsi regni gubernacula teneat, ius decimandi non potest conferre, nec neque potest aliquem ab obligatione præstandi decimarū

decimæ, eximere, c. dudum, extr. eod. & c. cum & plantare, extr. de priuileg. Potest tamen priuilegium etiam à Summo Pontifice concessum, si lesionem Ecclesiæ inferat, reuocari, c. suggestum, eod. Ratio est. Quia priuilegia ita interpretanda sunt, ne cui ius suum, & potissimum Ecclesiæ, auferatur, c. 1. 21. quæst. 1. Ex his perspicuum est, clericos tam seculares, quàm regulares, prædiales decimas soluere non debere, non personales, nisi aliquo gaudeant singulari beneficij concessi priuilegio: Laicos verò Christianos ad præstationem prædialium & personalium indifferenter teneri: Iudæos verò, & à Christiana fide auersos ad prædiales tantum, c. de terris, extr. eod.

Secundò: Requiritur, vt detur de fructibus & lucris quarumlibet rerum: & sic res mobilis tantum in præstationem venit, non immobilis. Quia pars decima prædij ipsius, (vt supra dictum est) non debetur, sed portio emolumenti & commoditatis, quæ ex ipso prædio percipitur, c. ex transmissa, extr. eod.

Tertiò: Decima, vel quota portio, dari debet: illa enim non semper decima dicitur pars, sed quota portio fructuum ex rebus mobilibus immobilibus, & se mouentibus, prouenientium, quæ ex consuetudine loci variatur. Vbi tamen singularis statuti, vel cõsuetudinis probatio nõ fit, decima portio præstanda erit, c. 1. extr. eod. c. quoniam, 16. quæst. 1.

Quartò: Requiritur, vt statim cum collecti sunt fructus, non deductis expensis, decimæ soluantur: etiam ante census, & tributorum præstationem.

nem. quod si secus contingat, etiam de illis decima detrahitur: quia res cum onere suo trahitur, & cum homines, extr. eod.

Quinto Requiritur: vt decima, illi præterea cui debetur: Debetur autem personalis, parochialis, in qua quis sacramenta ecclesiastica percipit, & metfi lucrum alibi contigerit. In prædialibus tamen decimis, vt sciri possit cui debeatur, ecclesiæ, in qua quis Ecclesiastica sacramenta percipit, an in cuius territorio prædia sita sunt: dicitur cõsuetudo, c. cum sint homines, & c. ad apostolicam, extr. eod. Quæ si non sit, decime regulariter debentur Ecclesiæ, in cuius territorio prædia sita sunt: ita tamen, vt iusta, & canonice probata portione seruata, vna Episcopo, alteri clero, tertia fabricæ, quarta pauperibus detur portio, Hostiens. §. quomodo, hoc tamen quatuor, & c. Vulturana, 12. quæst. 2. Hoc in prædialibus à personalibus differunt. Quæ decimis prædialibus persoluendis, nullæ detur impensæ: Nam neq; semen, neq; sumptus in ledendo agro facti, ante decimas capi possunt, & c. ex parte, extr. eod. Nec impensæ, præterea factæ, ex fructibus vel pensionibus percipiuntur: veluti sumptus domui, molendinis, & similibus reficiendis impensi. Ratio est pastoralis, extr. eodem. Quia res meliorata, & restaurata, penes dominum permanent: tamen autem personales, quæ ex industria & arte, vel negotiatione hominis, & similibus percipiuntur, non æstimantur, priusquam impensæ factæ tractæ, gloss. in c. pastoralis, & c. ad Apostolicam, extr. eod.

*Quis Effectus & Finis præstitæ
Decimæ?*

Notatur in c. decimæ, 16. q. 1. quadruplex effectus. q. canō desumpto asseritur ex August. Serm. 119. de tempore, siue primæ Dominicæ post Trinitat. Quem tamen sermonem, vt & reliquos De tempore, falso Augustino adscribi docet E. R. in suis cens. ad illos libros. Primus effectus esse dicitur: sanitas corporis. 2. Abundantia fructuum. 3. Sanitas animæ. 4. Acquisitio cælestiū præmiorum, d. c. decimæ, 16. quæst. 1. si tamen decima non est præstita, competit actio cōfessoria ad petendam eam: imò etiam detrectans, per excommunicationis sententiam ad solutionem cōpelli potest, c. peruenit, ext. eod. l. vti frui, §. vlt. ff. si vlt. fructus petat.

Quid est Primitia?

Primitia, teste Hostiense, est, prima fructuum obuentio, siue pars Domino offerenda, §. fin. hoc tit.

Quæ causa Efficiens?

Lex diuina, iuxta illud Exo. 22. Primitias frugum terræ tuæ in domum domini Dei tui deferes.

Quæ Materia?

Fructuum omnium rerum mobilium, immobilium, & se mouentium.

Quæ Forma præstandi Primitias?

Vt quilibet ex fructibus perceptis, pro loci cōsue.

sue.

700 ANALYS. IVRIS PONTIFICII
suetudine, (ita tamen vt mediocritas quædam
feruetur) rectori parochialis ecclesiæ primitiæ
det, c. doctos, & c. moderamine, 16. quæst. 1.

Quid est Oblatio?

Oblatio est doni, alicuius rei gratia, vitiosa
ita præstatio.

Quot sunt species Oblationis?

Sunt tres. Prima est alicuius rei donatio, Deo
vel Ecclesiæ, inter viuos, spontè facta. Secunda
est, alicuius rei donatio, Deo vel Ecclesiæ, causa
mortis facta: quæ ad instar & exemplum legatum
rum hodie redacta est. & hoc nihil aliud est, quàm
mortuarium, siue legatum vel relictum
anima, de quibus habetur c. officij, extr. de
stam. c. conquerente, extr. de offi. ordi. & c. in
extr. de rebus Eccles. non alienan. Tertia est, ob
latio quotidiana, & est donum, quod populus
vnius parochiæ, eiusdem Rectori, pro anima
rum cura, ad altare offert, c. quia sacerdos, 16.
quæst. 1.

Quæ Cognata Decimarum?

Primitia, oblatio, procuratio, cathedralium
census, exactiones, & alij clericorum prouinciarum
tributa dicuntur, in c. decimæ, 16. quæst. 1. Decima
regentium animarum tributa.

Quæ Pugnancia?

Illicita vsurpatio: Vt si laicus decimas fibi
scribat, arrestatio, vel in pignus receptio, fecerit
dum c. fin. eod. Præscriptio, præstationis retentio
tio, diminutio, subtractio. Vnde notat Hostiensis
in 3

in §. & quare, hoc tit. Subtrahentem decimas varie delinquere: 1. Præuaricationem diuini mandati committere. 2. Rapinam, 3. Homicidium, 4. Sacrilegium. Vnde dictum Hieronymi: amico rapere quippiam, furtum est, ecclesiam fraudare, sacrilegium est, aut, quod apertissimi sceleris est, exinde aliquod subtrahere omnium prædonum crudelitatem superat, c. quoniam quicquid, 16. quæst. 1.

AXIOMATA ET SENTENTIAE.

Domini prædiorum cogi possunt, vt prædia dent colē data libus, à quibus sine contradictione, Ecclesia possit decimas consequi, c. in aliquibus, eod.

Laicis, Ecclesias & decimas conferendi potestas nõ est, etiam si sint Reges, nec ex eorũ titulo præstatur causa præscribendi, c. dudum, extr. eod.

Vna Ecclesia contra aliam decimas quadraginta annorum spacio præscribit, c. causam, extr. de præscript. Secus in Laicis.

Decimarum solutio prius facienda est, quàm census vel tributi: quod si tributorum, aut censuum solutio decimas præcesserit, ab ipsis quoque censibus & tributis decimæ deducuntur, c. cum non sit, ext. eod.

Decimæ sunt egentium animarum tributa: quas si quis uiderit, non solum ubertatem fructuum recipiet, sed etiam corporis & animæ salutem consequetur, c. decimæ, 16. quæst. 1.

Decimæ omnium fructuum prædij debetur ei, qui decimas ibi præscripsit: sed ad illud prædium præscriptio
non

non extenditur, c. cum in tuam, extr. eod.

In prædialibus decimis non deducuntur impensis factæ in prædium, ex quo præstantur decimæ: sicut in personalibus: eas enim quis præstare non tenetur, nisi deductis expensis, c. pastoralis, extr. eod.

Cui manus conceditur, minus concessum esse videtur, c. ex parte, extr. eod.

Imperialis concessio, sub quacunque forma, solutione decimarum, eximere non potest, c. 1. na, extr. eodem.

Decima personalis solui debet Ecclesie peribit, ubi quis sacramenta percipit, tamen si alibi lucrum contigerit: in prædiali verò consuetudo loci attendenda: si nulla sit, iure communi penditur decima illi Ecclesie, in cuius territorio prædium situm est, c. ad scripturam, extr. eod. titulo.

Cum decima non ab hominibus, sed à divinis instituta, quasi debitum exigi possunt, c. pariter, extr. eod.

Priivilegium interpretandum est, ne cui legere ferat, c. suggestum, extr. eod.

Personales decimas, ut de proprijs laboribus, non soluunt, c. decimas, 16. quest. 1.

Bonus perspector is est, qui uniuersas sibi commoues alit, atq; in necessitatibus iuuat, non qui in actionibus opprimit, c. nulli, 16. quest. 1.

Quicquid habent Clerici pauperum est, & illorum omnibus debent esse communes, c. quoniam, 16. quest. 1.